

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

დოკუმენტი მომზადებულია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადამიანის უფლებათა ცენტრის (www.supremecourt.ge) მიერ. თარგმანის ხელახალი გამოქვეყნების ნებართვა გაცემულია მხოლოდ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს HUDOC-ის მონაცემთა ბაზაში განთავსების მიზნით.

The document was provided by the Supreme Court of Georgia, Human Rights Centre (www.supremecourt.ge). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the European Court of Human Rights' database HUDOC.

მეხუთე სექცია

საქმე კიკალიშვილი საქართველოს წინააღმდეგ

CASE OF KIKALISHVILI v. GEORGIA

(საჩივარი N 51772/08)

გადაწყვეტილება

სტრასბურგი

2018 წლის 20 დეკემბერი

ეს გადაწყვეტილება საბოლოო გახდება კონვენციის 44-ე მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად. ის შეიძლება დაექვემდებაროს რედაქციულ შესწორებას.

საქმეზე კიკალიშვილი საქართველოს წინააღმდეგ,

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს (მეხუთე სექცია)

კომიტეტმა შემდეგი შემადგენლობით:

ანდრე პოტოცკი, *თავმჯდომარე,*

მარტინშ მითსი,

ლადო ჭანტურია, *მოსამართლეები,*

და მილან ბლავკო *სექციის განმწესრიგებლის მოადგილე,*

დახურული თათბირის შედეგად, 2018 წლის 27 ნოემბერს,

მითითებული თარიღით მიიღო წინამდებარე გადაწყვეტილება:

პროცედურა

1. საქმის წარმოების დაწყების საფუძველი იყო საქართველოს მოქალაქის, ბ-ნი გ. კიკალიშვილის („მომჩივანი“) მიერ, ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპული კონვენციის („კონვენცია“) 34-ე მუხლის საფუძველზე, 2008 წლის 28 ოქტომბერს, ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოში („სასამართლო“) საქართველოს წინააღმდეგ წარდგენილი საჩივარი (№ 51772/08).

2. მომჩივანს წარმოადგენდნენ ქ-ნი ლ. მუხაშავერია და ბ-ნი ნ. კვარაცხელია, თბილისში მომუშავე იურისტები. საქართველოს მთავრობას („მთავრობა“) წარმოადგენდა მთავრობის წარმომადგენელი იუსტიციის სამინისტროდან, ბ-ნი ლ. მესხორაძე.

3. 2012 წლის 24 მაისს მთავრობას ეცნობა აღნიშნული საჩივრის შესახებ.

ფაქტები

I. საქმის გარემოებები

4. მომჩივანი დაიბადა 1987 წელს.

ა. სისხლისსამართლებრივი სამართალწარმოება მომჩივნის წინააღმდეგ

5. 2006 წლის 13 ივნისს გამოძიება დაიწყო დ.გ-ს წინააღმდეგ ჩადენილი სავარაუდო ძარცვის საფუძველით, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 178-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად. იმავე დღეს დ.გ-ს ფორმალურად მიენიჭა დაზარალებულის სტატუსი და დაიკითხა ინციდენტთან დაკავშირებით. მან განაცხადა, რომ იმავე დღეს, დაახლოებით დღის 3:30 საათზე, ქუჩაში სიარულის დროს თავს დაესხა ახალგაზრდა ბიჭი, რომელმაც მას ოქროს ყელსაბამი ჩამოგლიჯა. მან თავდამსხმელი შემდეგნაირად აღწერა: დაახლოებით 177 სანტიმეტრის სიმაღლის, 20 წლამდე ახალგაზრდა, მუქი ფერის ხუჭუჭა თმით. დაზარალებული ამტკიცებდა, რომ შეძლებდა მის ამოცნობას. დაზარალებულის მეგობარმა, რომელიც შეესწრო ინციდენტს, განაცხადა, რომ ის ვერ ამოიცნობდა სავარაუდო მძარცველს, რადგან არ დაუნახავს მისი სახე.

6. 2006 წლის 14 ივნისს ჩატარდა ამოცნობის პროცედურა. დაზარალებულმა N4 ფოტოზე მძარცველი ამოიცნო. როგორც იკვეთება, მოგვიანებით გამომძიებელმა ამოცნობის ოქმში აღნიშნა, რომ დაზარალებულმა მიუთითა N2 ფოტოზე გამოსახულ პირზე. ახსნა-განმარტება არ ყოფილა წარმოდგენილი, თუ რატომ იყო სახეზე ურთიერთსაპირისპირო აღნიშვნები.

7. შემდეგ დაუყოვნებლივ, მომჩივანი დასახელდა, როგორც N2 ფოტოზე გამოსახული პირი და გამოიცა მისი დაკავების ორდერი.

8. 2006 წლის 15 ივნისს, მომჩივნის დაკავების შემდგომ, ჩატარდა ამოცნობის პროცედურა. ამოსაცნობად ოთხი პირი წარადგინეს; დაზარალებულმა მძარცველად მომჩივანი ამოიცნო. მომჩივნის პირადი ჩხრეკისა და შემდგომ, მისი სახლის ჩხრეკის შედეგად რაიმე უკანონო ნივთი არ აღმოჩენილა.

9. 2006 წლის 17 ივნისს საქმის გამომძიებელმა წერილი მიწერა პროკურორს, რომელშიც აღნიშნა, რომ მომჩივანს კავშირი ჰქონდა კრიმინალურ სამყაროსთან და მისდევდა „ქურდულ ტრადიციებს“ და მოსალოდნელი უნდა ყოფილიყო, რომ მას შეიძლებოდა ჩაედინა მრავალი სახის დანაშაული. იმავე დღეს თბილისის საქალაქო სასამართლომ, პროკურორის შუამდგომლობის საფუძველზე, მომჩივანს ორთვიანი წინასწარი პატიმრობა შეუფარდა. 2006 წლის 26 ივნისს თბილისის სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნული განჩინება ძალაში დატოვა.

10. 2006 წლის 8 აგვისტოს გამოძიება დასრულდა და საქმე, ისევე როგორც საბრალდებო აქტი, განსახილველად სასამართლოს გადაეგზავნა.

11. 2006 წლის 28 დეკემბერს სასამართლომ დაიწყო საქმის განხილვა. დაზარალებულმა დაადასტურა მის მიერ წინასასამართლო ეტაპზე მიცემული ჩვენება და აღნიშნა, რომ მომჩივნის სახე ძალიან კარგად ახსოვდა. პირველი ინსტანციის სასამართლომ ასევე დაკითხა გამომძიებელი, რომელმაც ჩაატარა ამოცნობის პროცედურა. მან აღნიშნა, რომ დაზარალებულმა შეცდომით მიუთითა N4 ფოტო N2 ფოტოს ნაცვლად. შესაბამისად, მან შემდეგ ამოცნობის ოქმში დამატებითი შენიშვნა გააკეთა, რომ გამოესწორებინა ეს წმინდა ტექნიკური შეცდომა. პირველი ინსტანციის სასამართლომ დაკითხა ასევე ნ.კ., მაღაზიის გამყიდველი, რომელიც ასევე შეესწრო ინციდენტს. მან აღწერა სავარაუდო მძარცველი და აღნიშნა, რომ მომჩივანი სხვანაირად გამოიყურებოდა.

12. 2007 წლის 2 თებერვალს თბილისის საქალაქო სასამართლომ მომჩივანი დამნაშავედ ცნო დამამძიმებელ გარემოებაში ჩადენილ ძარცვაში და სასჯელის სახედ და ზომად 4 წლისა და 6 თვის ვადით თავისუფლების აღკვეთა მიესაჯა. მომჩივნის მსჯავრდებას საფუძვლად დაედო დაზარალებულისა და მისი მეგობრის მიერ სასამართლოში გაკეთებული განცხადებები და ამოცნობის პროცედურის შედეგები. სასამართლომ არ გაითვალისწინა მაღაზიის გამყიდველის ჩვენება, ვინაიდან მიიჩნია, რომ ის იყო „სუბიექტური“ და მიზნად ისახავდა სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისგან მომჩივნის გათავისუფლებას. ყელსაბამის ფასი, რომელიც დაზარალებულის შეფასებით 300 ლარი იყო (დაახლოებით 150 ევრო იმ დროისათვის), დამამძიმებელ გარემოებას წარმოადგენდა.

13. მომჩივანმა მის წინააღმდეგ გამოტანილი განაჩენი თბილისის სააპელაციო სასამართლოში გასაჩივრა. მან მოითხოვა, რომ დაზარალებული და გამომძიებელი კიდევ ერთხელ დაკითხულიყვნენ სააპელაციო სასამართლოს წინაშე. 2007 წლის 23 მაისს დაზარალებულმა წერილი გაუგზავნა სააპელაციო სასამართლოს, რომლის თანახმადაც, ის იყო ორსულად, სამედიცინო ცნობის შესაბამისად, მას დანიშნული ჰქონდა წოლითი რეჟიმი და ვერ გამოცხადდებოდა სასამართლოში. სააპელაციო სასამართლომ დააკმაყოფილა მომჩივნის მოთხოვნა,

კიდევ ერთხელ დაკითხულიყო გამომძიებელი. შესაბამისი სასამართლო სხდომის ოქმის მიხედვით, ამოცნობის პროცედურასთან დაკავშირებულ კითხვაზე, გამომძიებელმა კვლავ განაცხადა, რომ დაზარალებულმა ზეპირად ამოიცნო ფოტო N2, თუმცა შემდეგ, ამოცნობის ოქმში, წერილობით შეცდომით მიუთითა ფოტო N4. ვინაიდან გამომძიებელმა ეს შეცდომა მას შემდეგ შენიშნა, რაც დაზარალებულმა დატოვა პოლიციის განყოფილება, მან გააკეთა შენიშვნა აღნიშნულის თაობაზე. ამოცნობის პროცედურასთან დაკავშირებით გამომძიებლის ახსნა-განმარტების გათვალისწინებით, დაცვის მხარემ კიდევ ერთხელ მოითხოვა სააპელაციო სასამართლოს მიერ დაზარალებულის მოწვევა. მომჩივნის ადვოკატმა ხაზი გაუსვა, რომ საჭირო იყო დაზარალებულის დაკითხვა იმისათვის, რომ ზუსტად დადგენილიყო ამოცნობის პროცედურასთან დაკავშირებული გარემოებები და ასევე, მოპარული ყელსაბამის ღირებულება. 2007 წლის 5 სექტემბრის წერილით დაზარალებულმა კიდევ ერთხელ აცნობა სასამართლოს, რომ ორსულობის გამო ის ვერ გამოცხადდებოდა სასამართლოში. აღნიშნული წერილის საფუძველზე, პროკურორმა თხოვა სასამართლოს, რომ დაყრდნობოდა დაზარალებულის მიერ პირველი ინსტანციის სასამართლოში მიცემულ ჩვენებას. მოისმინა რა მხარეთა არგუმენტები, სააპელაციო სასამართლომ განაცხადა შემდეგი:

„... საქმის განხილვა უნდა გაგრძელდეს, ვინაიდან, როგორც ეს იკვეთება დაზარალებულის მიერ... სასამართლოსთვის მიწოდებული ცნობით, მას არ შეუძლია წარდგეს სასამართლოს წინაშე ორსულობის გამო, რაც ასევე დასტურდება მისი სამედიცინო ისტორიის ამონაწერით; შესაბამისად, სასამართლო იძულებით ვერ მიიყვანს მას...“

14. 2007 წლის 21 სექტემბრის განაჩენით სააპელაციო სასამართლომ ძალში დატოვა მომჩივნის მსჯავრდება, თუმცა მის მიერ ჩადენილი დანაშაული უბრალო ძარცვად გადააკვალიფიცირა და შესაბამისად, შეუმცირა სასჯელის ოდენობა; მომჩივანს საბოლოოდ 3 წლისა და 6 თვის ვადით თავისუფლების აღკვეთა მიესაჯა. სააპელაციო სასამართლომ დაასკვნა, რომ ფოტოიდენტიფიკაციის შედეგებს პროცედურული ხარვეზები ჰქონდა და შესაბამისად, ისინი არასანდოდ მიიჩნია. თუმცა, მომჩივნის ბრალეულობა დასტურდებოდა დაზარალებულის თანმიმდევრული განცხადებებით წინასასამართლო ეტაპზე და

სასამართლო პროცესზე, ასევე, ამოცნობის პროცედურის შედეგებით და დაზარალებულის მეგობრის ჩვენებით. სააპელაციო სასამართლომ უარყო დამამძიმებელი გარემოება და აღნიშნა, რომ ყელსაბამის ღირებულება, როგორც ის დაზარალებულმა შეაფასა, არ დადასტურებულა.

15. 2008 წლის 14 მაისის განჩინებით საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ დაუშვებლად ცნო საკასაციო საჩივარი.

16. 2009 წლის 24 მარტს მომჩივანი შესაბამისი სასამართლო გადაწყვეტილების საფუძველზე, პირობით ვადამდე გაათავისუფლეს.

ბ. მომჩივნის ჯანმრთელობის მდგომარეობა

17. საქმის გარემოებების მიხედვით, დაკავებამდე მომჩივანს დაუდგინეს მწვავე კატარაქტა მარცხენა თვალში და ოპერაციის გაკეთება ურჩიეს. მისი დაკავების შემდგომ, 2006 წლის 15 ივნისს ის მოათავსეს თბილისის N5 სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში. 2006 წლის 21 ოქტომბერს, როდესაც მან დაიჩვილა მარცხენა თვალში მხედველობის დაკარგვისა და მარჯვენა თვალში მისი მნიშვნელოვნად დაქვეითების შესახებ, ის გადაიყვანეს ციხის საავადმყოფოში, სადაც მწვავე კატარაქტის დიაგნოზი დადასტურდა. მას შემდგომ დაუსვეს ქორირეტინიტის (თვალის სისხლძარღვოვანი გარსის ანთება) დიაგნოზი მარჯვენა თვალში. მომჩივანს დაენიშნა მედიკამენტური მკურნალობა და 2006 წლის 4 ნოემბერს დამაკმაყოფილებელ მდგომარეობაში მყოფი გაწერეს საავადმყოფოდან.

18. 2007 წლის 13 იანვარს მომჩივანი კიდევ ერთხელ გადაიყვანეს ციხის საავადმყოფოში, სადაც ის დარჩა 2007 წლის 12 თებერვლამდე. მას ჩაუტარდა სისხლისა და შარდის ანალიზი და ის გასინჯა რამდენიმე ექიმმა, მათ შორის ოფთალმოლოგმა. ოფთალმოლოგმა დაადასტურა მომჩივნისთვის დასმული დიაგნოზი მარცხენა თვალში მწვავე კატარაქტის შესახებ და დაეთანხმა მედიკამენტური მკურნალობის სტრატეგიას. მომჩივანი გამოწერეს ციხის საავადმყოფოდან მას შემდეგ, რაც მისი მდგომარეობა გაუმჯობესდა, როგორც ეს აღნიშნულია ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ შესაბამის ცნობაში.

19. 2007 წლის 3 მარტს მომჩივანი კვლავ გადაიყვანეს ციხის საავადმყოფოში, ამჯერად დამატებითი დიაგნოზით, რომ დაებინდა მარჯვენა თვალის მინისებრი სხეული. 2007 წლის 12 მარტს ის ისევ დააბრუნეს ციხეში „არასამედიცინო მიზეზების გამო“, როგორც ეს მის სამედიცინო ისტორიაშია აღნიშნული. 2007 წლის 20 მარტს, მომჩივნის დედამ მიწერა სასჯელაღსრულების დეპარტამენტს და მოითხოვა მისი შვილის ციხის საავადმყოფოში დაბრუნება. ის ამტკიცებდა, რომ მომჩივანს მარცხენა თვალში მხედველობის სერიოზული დაზიანება ჰქონდა. მისი მოთხოვნა გაეგზავნა N5 სასჯელაღსრულების დეპარტამენტის უფროსს, სადაც იმ დროისათვის იმყოფებოდა მომჩივანი, თუმცა აღნიშნულს პასუხი არ მოჰყოლია.

20. 2007 წლის აპრილი-მაისის პერიოდში, მომჩივნის ადვოკატის მოთხოვნით, თვალის კერძო კლინიკა - „მზერამ“ შეამოწმა მომჩივნის სამედიცინო ისტორია და დაადასტურა დიაგნოზი მის მარცხენა თვალში უვეალური კატარაქტის არსებობის შესახებ. ექსპერტის რეკომენდაციით მედიკამენტური მკურნალობის შემდეგ საჭირო იყო ქირურგიული ჩარევა, კერძოდ, თვალის ლინზის ხელოვნური ლინზით ჩანაცვლება. მარჯვენა თვალში რაიმე პათოლოგიის არსებობა არ დადასტურდა.

21. 2007 წლის 2 ივნისს მომჩივანი კატარაქტაზე სამკურნალოდ კიდევ ერთხელ გადაიყვანეს ციხის საავადმყოფოში. 2007 წლის 25 ივნისს, ოფთალმოლოგმა, რომელიც მას მკურნალობდა, მოითხოვა, ციხის საავადმყოფოს უზრუნველყო, რომ მომჩივანი მოენახულებინა თვალის ქირურგს. განუსაზღვრელ დღეს, ციხის საავადმყოფოს მთავრმა ექიმმა მიწერა თვალის კლინიკა „მზერას“. მან მოითხოვა, კლინიკას გამოეგზავნა სპეციალისტი, რომელიც დიაგნოზიდან გამომდინარე გასინჯავდა მომჩივანს. საქმის მასალებიდან ირკვევა, რომ ზემოხსენებული მოთხოვნის მიუხედავად, მომჩივანი იმ დროს თვალის ქირურგს არ უნახავს.

22. ამასობაში, მრავალი სახის ტესტის ჩატარების შემდეგ, 2007 წლის აგვისტოს შუა რიცხვებში, მომჩივანს დაუსვეს მარჯვენა ფილტვში ინფილტრაციის სტადიაზე მყოფი, ნაცხ-უარყოფითი ტუბერკულოზის დიაგნოზი. 2007 წლის 31 აგვისტოს ის გამოწერეს ციხის საავადმყოფოდან და გადაიყვანეს ქსანში, ტუბერკულოზით დაავადებული პატიმრებისთვის განკუთვნილ დაწესებულებაში. დიაგნოზის დადასტურების შემდეგ, 2007 წლის 2 სექტემბერს მომჩივანი ტუბერკულოზის სამკურნალო პროგრამაში ჩართეს.

23. 2008 წლის 24 იანვარს მომჩივანი გადაიყვანეს ციხის საავადმყოფოში, სადაც ის თითქმის ორი კვირის განმავლობაში იმყოფებოდა. მის სამედიცინო ისტორიაში შეტანილ ჩანაწერებზე დაყრდნობით, ის რეგულარულად ჩიოდა მარცხენა თვალში მხედველობის დაკარგვის თაობაზე. მომჩივანი იმ დროს ოფთალმოლოგს არ მოუწახულებია.

24. 2008 წლის 2 მაისს მომჩივანმა დაასრულა ტუბერკულოზის მკურნალობა. 2008 წლის 17 ივნისს დედამისმა მიწერა სასჯელაღსრულების დეპარტამენტის სოციალური მომსახურების უფროსს და მოითხოვა მისი შვილის გადაყვანა ტუბერკულოზით დაავადებული პატიმრებისთვის განკუთვნილ სამედიცინო დაწესებულებაში. დაუდგენელ დღეს ის დააბრუნეს ქსნის ციხეში, სადაც მორიგმა სამედიცინო ტესტმა გამოავლინა, რომ მას დაემართა რეციდივი. მომჩივანს დაუსვეს მარჯვენა ფილტვში დეზინტეგრაციის სტადიაზე მყოფი, ნაცხ-დადებითი ტუბერკულოზის დიაგნოზი. 2008 წლის 12 სექტემბერს მიიღეს გადაწყვეტილება, მომჩივანი კვლავ ჩაესვათ DOTS-ის პროგრამაში. მის სამედიცინო ისტორიაში იმ დროისათვის ოფთალმოლოგიური მკურნალობის შესახებ რაიმე ჩანაწერი არ გაკეთებულა.

25. 2008 წლის 28 ოქტომბერს, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს (შემდგომში - „სასამართლო“), რეგლამენტის 39-ე მუხლზე დაყრდნობით, მომჩივანმა სასამართლოს თხოვა მთავრობისთვის მიეთითებინა, რომ ის გადაეყვანათ სამედიცინო დაწესებულებაში, სადაც შეძლებდა სათანადო გამოკვლევებითა და მკურნალობით სარგებლობას, ასევე ოპერაციის ჩატარებას მხედველობის დაკარგვის პრევენციის მიზნით.

26. 2008 წლის 3 ნოემბერს, სასამართლოს რეგლამენტის 54 § 2 მუხლის შესაბამისად, პალატის თავჯდომარემ მთავრობას მოთხოვა, წარმოედგინა მკურნალობის კონკრეტული გეგმა, რომელიც მიზნად ისახავდა მომჩივნის მხედველობის შენარჩუნებასა და დაცვას.

27. 2008 წლის 18 ნოემბერს მთავრობამ სასამართლოს წარუდგინა მომჩივნის სამედიცინო ისტორია და აგრეთვე, ანგარიში, რომელიც ასახავდა 2007 წლის იანვრიდან მის მიერ ციხეში მიღებულ სამედიცინო მკურნალობას. სასამართლოსთვის მიწოდებული ინფორმაციის მიხედვით, 2008 წლის 14 ნოემბერს მომჩივანი ინახულმა ოფთალმოლოგმა, რომელმაც ქირურგიულ ჩარევაზე გადაწყვეტილების მიღებამდე კონიუქტივის სამკურნალო

პრეპარატების მიღება ურჩია. 2008 წლის 18 ნოემბერს მომჩივანს ურჩიეს, რომ აღნიშნული ოპერაცია თვალის კლინიკა „მზერაში“ გაეკეთებინა. მომჩივნისა და ოფთალმოლოგის მიერ ხელმოწერილი შესაბამისი ჩანაწერის მიხედვით, მომჩივანმა უარი თქვა სასჯელადსრულების დაწესებულების მიერ შეთავაზებულ ოპერაციაზე.

28. 2009 წლის 24 მარტს მომჩივანი პირობითი სასჯელით გაათავისუფლეს.

II. შესაბამისი ეროვნული კანონმდებლობა

29. იმ დროისათვის საქართველოს სასჯელადსრულების დაწესებულებებში პატიმართა უფლებების დაცვის თვალსაზრისით, შესაბამისი საკანონმდებლო დებულებები მოცემულია შემდეგ გადაწყვეტილებებში: *გოგინაშვილი საქართველოს წინააღმდეგ* (№ 47729/08, §§ 32-35, 4 ოქტომბერი 2011) და *მახარაძე და სიხარულიძე საქართველოს წინააღმდეგ* (№ 35254/07, §§ 40-43, 22 ნოემბერი 2011).

კანონმდებლობა

I. საქმის ფარგლები

30. სასამართლო აღნიშნავს, რომ მას შემდეგ, რაც მთავრობას ეცნობა მომჩივნის საჩივრის შესახებ, რომელიც ეხებოდა სასჯელადსრულების დაწესებულებაში ფილტვის ტუბერკულოზით მის სავარაუდო დაინფიცირებას, აგრეთვე ციხეში მისი ოფთალმოლოგიური პრობლემებისა და ტუბერკულოზის სამკურნალოდ ადეკვატური სამედიცინო მომსახურების ნაკლებობას, მომჩივანმა წამოაყენა ახალი პრეტენზიები თბილისის N5 და ქსნის N7 სასჯელადსრულების დაწესებულებაში არსებულ მძიმე მატერიალურ პირობებთან დაკავშირებით. ის აგრეთვე დავობდა, რომ ვადაზე ადრე გაათავისუფლებაზე შესაბამისი ორგანოების უარი მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობის გათვალისწინებით, კონვენციის მე-3 მუხლის დარღვევას წარმოადგენდა.

31. სასამართლო აღნიშნავს, რომ ახალი პრეტენზიები ვერ მიიჩნევა მომჩივნის საწყისი საჩივრის დაზუსტებად, რომელზეც მხარეებმა უკვე გააკეთეს შესაბამისი კომენტარები. შესაბამისად, ეს საკითხები ვერ შემოწმდება მოცემული საჩივრის კონტექსტში (იხილეთ *გოლოშვილი საქართველოს წინააღმდეგ*, №[45566/08](#), §§ 26-27, 20 ნოემბერი 2012).

II. კონვენციის მე-3 მუხლის სავარაუდო დარღვევა

32. მომჩივანი დავობდა კონვენციის მე-3 მუხლზე დაყრდნობით, რომ ის დაავადდა ტუბერკულოზით ციხეში და ციხის პერსონალი თავს იკავებდა, გაეწია მისთვის ადეკვატური სამედიცინო მკურნალობა მის ტუბერკულოზსა და სერიოზულ ოფთალმოლოგიურ პრობლემებთან მიმართებით. კონვენციის მე-3 მუხლის მიხედვით:

„არავინ შეიძლება დაექვემდებაროს წამებას, არაადამიანურ ან ღირსების შემლახველ მოპყრობას ან დასჯას.“

ა. მისაღებობა

33. მთავრობამ აღნიშნა, რომ საჩივარი კონვენციის მე-3 მუხლზე დაყრდნობით მომჩივნის მიერ ციხეში ტუბერკულოზით დაავადების თაობაზე დაუშვებელი იყო იმ საფუძვლით, რომ არ იყო ამუწურული შიდასახელმწიფოებრივი სამართლებრივი დაცვის საშუალებები. საგულისხმოა, რომ *გოლოშვილის საქმეზე* (ციტირებულია ზემოთ, §§ 32-33) სასამართლოს დასკვნაზე დაყრდნობით, მათ ხაზი გასუვეს, რომ მოცემულ საქმეში მომჩივანს არ უსარგებლია რამდენიმე სამართლებრივი დაცვის ეფექტური საშუალებით, კერძოდ საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 207-ე და სამოქალაქო კოდექსის 413-ე მუხლებით გაწერილი საშუალებებით. მომჩივანს სამართლებრივი დაცვის საშუალებების ამოწურვის საკითხზე მთავრობის პოზიციასთან დაკავშირებით კომენტარი არ გაუკეთებია.

34. სასამართლო აღნიშნავს, რომ მომჩივანს მოცემულ საქმეში არასოდეს უცდია სამოქალაქო სამართალწარმოების გზით მოეთხოვა ზიანის ანაზღაურება ციხეში ტუბერკულოზით მისი სავარაუდო დაავადების გამო. მაშასადამე, სასამართლო მიიჩნევს,

რომ მომჩივნის საჩივრის ეს ასპექტი უნდა იქნას უარყოფილი კონვენციის 35-ე მუხლის 1-ლი პარაგრაფის შესაბამისად, შიდასახელმწიფოებრივი სამართლებრივი დაცვის საშუალებების ამოუწურვადობის საფუძვლით (იხილეთ, მრავალ სხვა საქმესთან ერთად, *გოლოშვილი*, ციტირებულია ზემოთ, §§ 32-33 და *ქართველიშვილი საქართველოს წინააღმდეგ*, №[117716/08](#), § 47, 7 ივნისი 2018).

35. რაც შეეხება კონვენციის მე-3 მუხლზე დაყრდნობით, მომჩივნის საჩივრის დანარჩენ ნაწილს, ის არ არის აშკარად უსაფუძვლო კონვენციის 35-ე მუხლის მე-3 პარაგრაფის „ა“ პუნქტის მნიშვნელობის ქვეშ. ის არც ნებისმიერი სხვა საფუძვლით არის დაუშვებელი. მაშასადამე, ის მისაღებად უნდა გამოცხადდეს.

ბ. არსებითი მხარე

1. მხარეთა არგუმენტები

36. მომჩივანი დავობდა, რომ მას ტუბერკულოზის დიაგნოზი დაგვიანებით დაუსვეს, შესაბამისად, მკურნალობის დაწყებაც დაგვიანდა და შედეგად, დაავადება გადავიდა დეკომპოზიციის სტადიაზე. ის აგრეთვე ამტკიცებდა, რომ რეციდივი იყო DOTS-ის პროგრამით მკურნალობის პირველი ფაზის ადრეულად დასრულებისა და უადრესად სავალალო ჯანმრთელობის მდგომარეობის მიუხედავად, მისი ჩვეულებრივ საპატიმროში დაბრუნების შედეგი. ის აღნიშნავდა, რომ ის იმყოფებოდა იქ, უკიდურესად მძიმე პირობებში ოთხი თვის განმავლობაში, რომლის დროსაც მისი ჯანმრთელობა მნიშვნელოვნად გაუარესდა. რაც შეეხება მის კატარაქტას, მომჩივნის მტკიცებით, თითქმის სამი წლის განმავლობაში მას აწუხებდა მხედველობის მწვავე დაქვეითება მარცხენა თვალში, და მიუხედავად იმისა, რომ მას ურჩიეს ესარგებლა ქირურგიული ჩარევით, მისთვის არ შეუთავაზებიათ ოპერაცია ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს ჩარევამდე 2008 წლის ნოემბერში. საბოლოოდ, მან უარი განაცხადა ოპერაციის გაკეთებაზე ციხეში ვინაიდან მმთელი სასჯელაღსრულებო სისტემის მიმართ უნდობლობით იყო განწყობილი.

37. მთავრობა ამტკიცებდა, რომ მომჩივნის მხედველობა გაუარესებული იყო მის დაკავებამდე დიდი ხნით ადრე და მისი ციხეში ყოფნისას, არანაირი შემდგომი გაუარესება არ აღნიშნულა.

მათი მტკიცებით, მომჩივანს შესთავაზეს თვალის ოპერაცია, მაგრამ მან უარი განაცხადა და მთლიანობაშიც, ის ამ მიმართულებით ადეკვატური მკურნალობით იყო უზრუნველყოფილი. მათი არგუმენტების გასამყარებლად, მათ მიუთითეს შესაბამის სამედიცინო დოკუმენტებზე, რომელთა მიხედვითაც მომჩივანი რეგულარულად გადაჰყავდათ ციხის საავადმყოფოში სამედიცინო შემოწმებისთვის და მას რეგულარულად ნახულობდა ოფთალმოლოგი. რაც შეეხება მომჩივნის ტუბერკულოზს, გარდა იმისა, რომ მთელი სამედიცინო ისტორია მიუთითა, მთავრობამ ასევე აღნიშნა, რომ მომჩივანი ჩასვეს DOTS-ის პროგრამაში, როგორც კი დაუსვეს ტუბერკულოზის დიაგნოზი. გადაწყვეტილება მისი DOTS-ის პროგრამაში დაბრუნების თაობაზე ასევე დაუყოვნებლივ იქნა მიღებული მას შემდეგ, რაც მას დაუდგინდა რეციდივი. ამ კუთხით, ტუბერკულოზის სპეციფიკურობიდან გამომდინარე, მთავრობის მტკიცებით, დაავადების ხელახალი გააქტიურება შესაძლოა ბაქტერიის გენოტიპით ყოფილიყო გამოწვეული. 2008 წლის 8 დეკემბერს და 2009 წლის 26 თებერვალს მომჩივნის მკურნალობის შესახებ დადებითი . მას არ დაუსრულებია მკურნალობის მეორე ფაზა, რადგან ის პირობითი სასჯელით 2009 წლის 24 მარტს. დასკვნის სახით, მთავრობის პოზიციით, მომჩივნისთვის უზრუნველყოფილი მკურნალობა დროული და ადეკვატური იყო.

2. სასამართლოს შეფასება

(ა) ძირითადი პრინციპები

38. შესაბამისი ძირითადი პრინციპები ციხეებში სამედიცინო მკურნალობის თვალსაზრისით შეჯამებულია სასამართლოს მიერ საქმეში - *ბლოხინი რუსეთის წინააღმდეგ* [დიდი პალატა] (№47152/06, §§ 135-140, ECHR 2016; იხილეთ აგრეთვე *გოგინაშვილი საქართველოს წინააღმდეგ*, №47729/08, §§ 69-70, 4 ოქტომბერი 2011; *ჯელაძე საქართველოს წინააღმდეგ*, №1871/08, §§ 41-42, 18 დეკემბერი 2012 და *მინდაძე საქართველოს წინააღმდეგ*, №17012/09, §§ 39-40, 11 დეკემბერი 2012).

(ბ) აღნიშნული პრინციპების გამოყენება საქმეში

39. კონვენციის მე-3 მუხლზე დაყრდნობით წარდგენილი მომჩივნის საჩივარი მოიცავს ორ ელემენტს: ტუბერკულოზის დაგვიანებულ და არაადეკვატურ მკურნალობას, და ოფთალმოლოგიური პრობლემების არაადეკვატურ მკურნალობას. სასამართლო მათ განცალკევებით განიხილავს.

(i) ტუბერკულოზის მკურნალობა

40. პირველ რიგში, მომჩივნის ტუბერკულოზის შესახებ აღსანიშნავია, რომ საქმის გარემოებებში არ მოიპოვება მტკიცებულება, რომელიც დაადასტურებს, რომ 2006 წლის ივნისიდან 2007 წლის ივნისამდე დაიჩივლა საკუთარი ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე ან მოითხოვა რაიმე სახის მკურნალობა, რომელიც მას არ გაუწიეს. მან მხოლოდ კატარაქტაზე დაიჩივლა. საქმის გარემოებების თანახმად, იმ პერიოდში მას ჩაუტარდა სხვადასხვა სამედიცინო ანალიზი, მათ შორის რეგულარული სისხლის ანალიზი; მისი მდგომარეობის ზოგადი გაუარესება აღინიშნა მხოლოდ 2007 წლის ზაფხულში. ის მალევე გადაიყვანეს ციხის საავადმყოფოში, სადაც სავალდებულო სამედიცინო ანალიზების შედეგად, დაუსვეს ტუბერკულოზის დიაგნოზი (იხილეთ პარაგრაფი 22 ზემოთ). მომჩივანი დაუყოვნებლივ ჩასვეს DOTS-ის პროგრამაში, რომლის პირველი ფაზაც წარმატებით დასრულდა 2008 წლის მაისში (იხილეთ პარაგრაფი 24 ზემოთ). სულ რაღაც ოთხ თვეში მას დაუსვეს განმეორებითი ტუბერკულოზის დიაგნოზი და კვლავ ჩასვეს DOTS-ის პროგრამაში (იხილეთ პარაგრაფი 24 ზემოთ). მნიშვნელოვანია, აღინიშნოს, რომ საქმის გარემოებების მიხედვით, მისი სამედიცინო შემოწმება უზრუნველყვეს მხოლოდ დედამისის განმეორებითი მოთხოვნების შემდეგ. რაოდენ მიუღებელიც შესაძლოა იყოს ოთხთვიანი პაუზა მომჩივნის სამედიცინო მეთვალყურეობის პროცესში, სასამართლო დანამდვილებით ვერ იმსჯელებს იმ მიზეზებზე, თუ რატომ გამოვლინდა განმეორებით ტუბერკულოზი. შემდგომში, მომჩივანი მოათავსეს ქსნის ციხეში, სადაც მან განაგრძო ტუბერკულოზის მკურნალობა შესაბამის სპეციალისტთა მეთვალყურეობის ქვეშ პირობით ვადამდე მის

გათავისუფლებამდე. სასამართლო ამ კუთხით აღნიშნავს, რომ მკურნალობის ადეკვატურობის შესაფასებლად ის ხელმძღვანელობს იმ ტესტით, გამოიჩინა თუ არა სახელმწიფომ სათანადო გულისხმიერება, ვინაიდან სახელმწიფოს მიერ მძიმე ავადმყოფი პაციენტის განკურნების ვალდებულების შესრულება განისაზღვრება მიღებული ზომებით და არა დამდგარი შედეგით (იხილეთ გოგინაშვილი, ციტირებული ზემოთ, § 71). შესაბამისი პრეცედენტული სამართლისა და ფაქტობრივი გარემოებების გათვალისწინებით, სასამართლო არ არის იმ პოზიციაში, დაასკვნას, რომ მთლიანობაში, მომჩივნისთვის ხელმისაწვდომი ტუბერკულოზის საწინააღმდეგო მკურნალობა არასაკმარისი ან დაბალი ხარისხის იყო. შესაბამისად, ამ მიმართულებით კონვენციის მე-3 მუხლი არ დარღვეულა.

(ii) კატარაქტაზე მკურნალობა

41. რაც შეეხება კონვენციის მე-3 მუხლზე დაყრდნობით მომჩივნის საჩივრის მეორე ასპექტს, სასამართლო აღნიშნავს, რომ მომჩივანს სასჯელადსრულების დაწესებულებაში შესვლისას მწვავე კატარაქტის დიაგნოზი ჰქონდა დასმული და მასზე გაცემული იყო რეკომენდაცია ქირურგიული ჩარევის საჭიროების შესახებ (იხილეთ პარაგრაფი 17 ზემოთ). დაკავებიდან ხუთი თვის შემდეგ მომჩივანი პირველად გადაიყვანეს ციხის საავადმყოფოში, სადაც მას დაუნიშნეს მედიკამენტოზური მკურნალობა (იხილეთ პარაგრაფი 17 ზემოთ). ქირურგიული ჩარევა არ უხსენებიათ. 2007 წლის მაისში კატარაქტის დიაგნოზი და ოპერაციის საჭიროება დადასტურდა (იხილეთ პარაგრაფი 20 ზემოთ). თუმცა, მომჩივნის სამედიცინო ისტორია ცხადყოფს, რომ მას შემდეგ, რაც მომჩივანს დაუსვეს ტუბერკულოზის დიაგნოზი კატარაქტაზე მისი მკურნალობა შეჩერდა. დროის შესაბამისი პერიოდის მანძილზე, ის არ უნახავს ოფთალმოლოგს (იხილეთ პარაგრაფები 23-24 აემოთ). მომჩივანი ციხის საავადმყოფოში მოათავსეს, სადაც მოინახულა ოფთალმოლოგმა, მხოლოდ 2008 წლის ნოემბერში, მას შემდეგ რაც სასამართლომ მთავრობას მოთხოვა, წარედგინა მისი მკურნალობის კონკრეტული გეგმა, რომელიც მიზნად ისახავდა მომჩივნის მხედველობის შენარჩუნებასა და დაცვას (იხილეთ პარაგრაფი 27 ზემოთ). მომჩივანს შემდგომ ოპერაციის გაკეთება შესთავაზეს (იხილეთ პარაგრაფი 27 ზემოთ). მართალია, რომ მან

უარი განაცხადა აღნიშნულ შემოთავაზებაზე. თუმცა, ის ფაქტი, რომ მომჩივანს მოუწია ორწელიწადნახევარი ციხეში ყოფნა მხედველობის სერიოზული დაზიანებით მანამ, სანამ საბოლოოდ შესთავაზეს მხედველობის აღმდგენი სამედიცინო პროცედურის ჩატარება, სასამართლოს შეფასებით, სრულიად მიუღებელია. შედეგად, დროის ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში, სახელმწიფო ორგანოებმა მომჩივნისთვის არ უზრუნველყვეს ისეთი სამედიცინო პროცედურის ჩატარება, რომელიც მას მხედველობას აღუდგენდა. მათ ვერ შეძლეს, წარმოედგინათ რაიმე ახსნა-განმარტება ამ კუთხით. არც მომჩივნის სამედიცინო ისტორია და არც მთავრობის რაიმე არგუმენტი არ მიუთითებს იმ გარემოებაზე, რომ ტუბერკულოზის მკურნალობა საჭიროებდა მისი კატარაქტის მკურნალობის შეჩერებასა და ოპერაციის გადადებას.

42. აღნიშნულის გათვალისწინებით, სასამართლო ადგენს, რომ სახელმწიფო ორგანოებმა მომჩივანს არ მიაწოდეს კატარაქტისთვის საჭირო მკურნალობა, შედეგად, ვერ შეძლეს, პატიმრობის განმავლობაში უზრუნველყოთ მისი ჯანმრთელობისა და ლეთილდღეობის დაცვა (იხილეთ *ბალკოვი რუსეთის წინააღმდეგ* [კომიტეტი], №[33690/12](#), §§ 28-32, 6 ივნისი 2017). შესაბამისად, ამ კუთხით დაირღვა კონვენციის მე-3 მუხლი.

III. კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პარაგრაფის და მე-3 პარაგრაფის „დ“ პუნქტის სავარაუდო დარღვევა

მომჩივანი, კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ელ პარაგრაფსა და მე-3 პარაგრაფის „დ“ პუნქტზე დაყრდნობით, დავობდა, რომ სააპელაციო სასამართლოს წინაშე მას არ მიეცა დაზარალებულის დაკითხვის შესაძლებლობა. მე-6 მუხლის შესაბამისი ამონარიდის თანახმად:

„1. ...ნებისმიერი სისხლისსამართლებრივი ბრალდების საფუძვლიანობის გამორკვევისას, ყველას აქვს მისი საქმის სამართლიანი... განხილვის უფლება ...სასამართლოს მიერ...“

3. ყოველ პირს, ვისაც ბრალად ედება სისხლის სამართლის დანაშაულის ჩადენა, აქვს, სულ მცირე, შემდეგი უფლებები:

d) დაიკითხოს ან დააკითხვინოს ბრალდების მოწმეები და გამოამახვილოს და დააკითხვინოს დაცვის მოწმეები ბრალდების მოწმეთა თანაბარ პირობებში;“

ა. მხარეთა ახსნა-განმარტებები

44. მომჩივანმა აღნიშნა, რომ მის მსჯავრდებაში დაზარალებულის მიერ მიცემული ჩვენების გადამწყვეტი როლის გათვალისწინებით, სააპელაციო სასამართლოს წინაშე აღნიშნული პირის ხელახლა დაკითხვას არსებითი მნიშვნელობა ჰქონდა დაცვის უფლების სათანადოდ რეალიზებისთვის. მომჩივნის განცხადებით, ორივე ამოცნობის პროცედურა ხასიათდებოდა პროცედურული დარღვევებით და დაზარალებულმა სასამართლოს წინაშე ვერ შეძლო რამდენიმე საკითხის დაზუსტება. აქედან გამომდინარე, ის, რომ სააპელაციო ეტაპზე მას არ მიეცა დაზარალებულის დაკითხვის შესაძლებლობა, არასაპატიო მიზეზის გამო, წარმოადგენდა კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პარაგრაფისა და მე-3 პარაგრაფის „დ“ პუნქტის დარღვევას.

45. მთავრობამ ხაზი გაუსვა, რომ დაზარალებულმა ამოიცნო მომჩივანი ორჯერ - ფოტო იდენტიფიკაციის დროს და შემდგომ, ამოცნობის პროცედურაზე. მან აგრეთვე მისცა მომჩივნის მამხილებელი ორი თანმიმდევრული ჩვენება - გამოძიების სტადიაზე და შემდგომ, საქმის განმხილველი სასამართლოს წინაშე. მეტიც, დაცვის მხარემ დაასახელა ორი მიზეზი სააპელაციო სასამართლოში დაზარალებულის ხელახალი დაკითხვის საჭიროების კუთხით: პირველი, რომ დადგენილიყო ყელსაბამის ღირებულება და მეორე, გარკვეულიყო ფოტო იდენტიფიკაციის პროცედურისას დაშვებული უზუსტობა. ორივე საკითხი, მთავრობის მტკიცებით, ყურადღებით შეფასდა და გადაწყვეტილებაშიც სათანადოდ იქნა განხილული თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მიერ. მოცემული გარემოებებისა და დაზარალებულის მდგომარეობის გათვალისწინებით, იმ ფაქტს, რომ მომჩივანი მოკლებული იყო შესაძლებლობას, დაეკითხა დაზარალებული სააპელაციო სტადიაზე, არ ჰქონია ზეგავლენა მის უფლებებზე იმ მაშტაბით, რომ შეუსაბამოდ იქნეს მიჩნეული კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პარაგრაფისა და მე-3 პარაგრაფის „დ“ პუნქტთან.

ბ. სასამართლოს შეფასება

46. სასამართლომ აღნიშნავს, რომ მის ამოცანას არ წარმოადგენს ეროვნული სასამართლოების ადგილის დაკავება, რომლებიც მათ წინაშე არსებული მტკიცებულებების შეფასების, ფაქტების დადგენისა და ეროვნული სამართლის ინტერპრეტაციის თვალსაზრისით, საუკეთესო პოზიციაში იმყოფებიან. სასამართლო, პრინციპში, [მტკიცებულებათა შეფასებაში] არ ჩაერევა, თუ სამართალწარმოება მთლიანობაში, მე-6 მუხლის 1-ლი პარაგრაფის შესაბამისად, სამართლიანი იყო, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ეროვნული სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები თვითნებური ან აშკარად დაუსაბუთებელია. მიუხედავად იმისა, რომ კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პარაგრაფის მიხედვით სასამართლოს ფუნქციას არ წარმოადგენს სასამართლოს მიერ დაშვებული ფაქტობრივი ან სამართლებრივი შეცდომების გასწორება, გადაწყვეტილებები, რომლებიც „თვითნებური ან აშკარად დაუსაბუთებელია“, შეიძლება სამართლიანი სასამართლო განხილვის გარანტიებთან შეუთავსებლად იქნეს ცნობილი (იხილეთ *ილგარ მამადოვი აზერბაიჯანის წინააღმდეგ (№2)*, №[919/15](#), § 205, 16 ნოემბერი 2017; იხილეთ აგრეთვე *მორეირა ფერეირა პორტუგალიის წინააღმდეგ (№2)* [დიდი პალატა], №[19867/12](#), § 83, 11 ივლისი 2017).

47. სასამართლო დამატებით აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლოების წინაშე სამართალწარმოებაზე კონვენციის მე-6 მუხლის გამოყენების ფორმა დამოკიდებულია სამართალწარმოების სპეციალურ მახასიათებლებზე; ყურადღება უნდა მიექცეს ეროვნულ მართლწესრიგში სამართალწარმოებებს მთლიანობაში და ასევე, სააპელაციო სასამართლოს როლს. (იხილეთ *ბოტენი ნორვეგიის წინააღმდეგ*, 19 თებერვალი 1996, § 39, ანგარიში 1996-I, და *ჰერმი იტალიის წინააღმდეგ* [დიდი პალატა], №18114/02, § 60, ECHR 2006-XII. იხილეთ აგრეთვე *მარიუს დრაგომირი რუმინეთის წინააღმდეგ*, №21528/09, §§ 18-19, 6 ოქტომბერი 2015).

48. კონვენციის მე-6 მუხლის მე-3 პარაგრაფის „დ“ პუნქტი განამტკიცებს პრინციპს, რომ სანამ ბრალდებულს მსჯავრი დაედება, მის წინააღმდეგ ყველა მტკიცებულება წარმოდგენილი უნდა იქნეს მისი თანდასწრებით საჯარო განხილვის დროს, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს შეჯიბრებითობის პრინციპი.

(რელევანტური პრინციპებისთვის იხილეთ: *ალ-ხავაჯა და ტაჰერი გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ* [დიდი პალატა], №[26766/05](#) და №[22228/06](#), §§ 119-147, ECHR 2011; აღნიშნული უფრო თვალნათლივ დაზუსტებულია საქმეში - *ჭაჭაშვილი გერმანიის წინააღმდეგ* [დიდი პალატა], №[9154/10](#), § 103, ECHR 2015; იხილეთ აგრეთვე, *სეტონი გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ*, №[55287/10](#), § 57, 31 მარტი 2016). მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნული საქმე განსხვავდება წინამდებარე საქმეებისგან იმ კუთხით, რომ ის არ ეხება „დაუსწრებელ“ მოწმეს, რომელიც ჯვარედინი დაკითხვის მიზნებისთვის არ ესწრებოდა პროცესს, სასამართლო მოცემულ საქმეში სამართალწარმოების სამართლიანობის შეფასების თვალსაზრისით, ზემოთ ხსენებულ პრეცედენტულ სამართალში განვითარებულ პრინციპებს მაინც რელევანტურად მიიჩნევს.

49. წინამდებარე საქმის კონკრეტულ გარემოებებთან დაკავშირებით, სასამართლო აღნიშნავს, რომ მომჩივნის წინააღმდეგ მთავარ მტკიცებულებას წარმოადგენდა დაზარალებულის განცხადება, რომ მომჩივანმა მას ოქროს ყელსაბამი ჩამოგლიჯა. აღნიშნული განცხადების სისწორეს ამყარებდა ფოტო იდენტიფიკაციისა და ამოცნობის პროცედურის შედეგები, რომელშიც გადამწყვეტი სიტყვა კვლავ დაზარალებულს ჰქონდა. არ არსებობდა სხვა რაიმე მტკიცებულება, რომელიც დამოუკიდებლად განაპირობებდა მომჩივნის მსჯავრდებას. შედეგად, დაზარალებულის მტკიცებულებამ იქონია გადამწყვეტი ზემოქმედება საქმის გადაწყვეტაზე.

50. დაზარალებული სასამართლო პროცესზე დაიკითხა მომჩივნისა და მისი ადვოკატის მონაწილეობით. მათ ნება დართეს, დაესვათ მისთვის კითხვები და სადავო გაეხადათ სასამართლოში მის მიერ წარდგენილ მტკიცებულებათა უტყუარობა და/ან თანმიმდევრულობა. დაცვის მხარეს სამართალწარმოების არც ერთ ეტაპზე არ გაუპროტესტებიათ, რომ რაიმე მიზეზის გამო მათ შეეზღუდათ უფლება, სადავო გაეხადათ დაზარალებულის მტკიცებულება პირველი ინსტანციის სასამართლოს წინაშე (იხილეთ *კაშლევი ესტონეთის წინააღმდეგ*, №[22574/08](#), § 47, 26 აპრილი 2016; იხილეთ აგრეთვე, *მიმინოშვილი რუსეთის წინააღმდეგ*, №[20197/03](#), §122, 28 ივნისი 2011).

51. რაც შეეხება სმართალწარმოებას სააპელაციო ეტაპზე, სასამართლო აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლოს ჰქონდა

იურისდიქცია, განეხილა მოცემული საქმის როგორც ფაქტობრივი, ასევე სამართლებრივი ასპექტები. მეტიც, იკვეთებოდა, რომ შუამდგომლობას დაზარალებულის სააპელაციო სასამართლოს წინაშე დაკითხვის შესახებ ჰქონდა სათანადო საფუძველი (იხილეთ პარაგრაფი 13 ზემოთ). მოცემული შუამდგომლობით, დაცვის მხარე მიზნად ისახავდა, სადავო გაეხადა პირველ რიგში, ფოტოიდენტიფიკაციის შედეგები და, მეორე მხრივ, ყელსაბამის ღირებულების გამო პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ ქმედების დამამძიმებელ გარემოებაში ძარცვად კვალიფიკაცია. ის ფორმა, რითაც სააპელაციო სასამართლომ ორსულობა დაზარალებულის სასამართლოში გამოუცხადებლობის საპატიო მიზეზად მიიჩნია, არ არის სრულად დამაჯერებელი (იხილეთ, მაგალითად, *ბობეში რუმინეთის წინააღმდეგ*, №[29752/05](#), §39-40, 9 ივლისი 2013). პროცედურული თვალსაზრისით, სასამართლოს არ განუხილავს დაზარალებულის დაკითხვის შესაძლებლობა არც ერთი სხვა ალტერნატიული საშუალებით. თუმცა, მატერიალურ-სამართლებრივი თვალსაზრისით, სასამართლო აღნიშნავს, რომ მოწმის დაკითხვის კუთხით დაცვის მხარის მიერ წარმოდგენილი არგუმენტის ორივე ასპექტი, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სრულად და სიღრმისეულად განიხილა. ამრიგად, აღნიშნულმა სასამართლომ უარყო დამამძიმებელი გარემოების არსებობა, დაადგინა რა, რომ დაზარალებულის მიერ მითითებული ყელსაბამის ღირებულება, რომელიც გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლომ, რეალურად არ დასტურდებოდა. შედეგად, მომჩივნის სასჯელის ოდენობა შემცირდა. რაც შეეხება ფოტო იდენტიფიკაციის შედეგებს, სააპელაციო სასამართლომ არასანდოდ მიიჩნია და შესაბამისად, არ გაიზიარა (იხილეთ პარაგრაფი 14 ზემოთ).

52. დასკვნის სახით, სასამართლო მიიჩნევს, რომ მომჩივნის წინააღმდეგ განხორციელებული სამართალწარმოება, მთლიანობაში, არ იყო არასამართლიანი. კუმულატიურად, შემდეგი ფაქტორები უზრუნველყოფენ კონვენციის მე-6 მუხლში განმტკიცებული სამართლიანი სასამართლოს უფლების გარანტიებს: პირველი ინსტანციის სასამართლოს წინაშე მტკიცებულებათა სრულყოფილი შეფასება მომჩივნისა და მისი ადვოკატის მონაწილეობით, მათ შორის დაზარალებულის დაკითხვა სასამართლოში; სააპელაციო სამართალწარმოება მომჩივნის მონაწილეობით; და სააპელაციო სასამართლოს

გადაწყვეტილება, რომელმა პასუხი გასცა დაცვის მხარის ყველა ძირითად არგუმენტს და გამორიცხა მტკიცებულებები პროცედურული ხარვეზების გამო (შეადარე საქმესთან *გაიტანარუ რუმინეთის წინააღმდეგ*, №[26082/05](#), §§ 31-32, 26 ივნისი 2012, სადაც მომჩივანი, რომელიც გაამართლა პირველმა ორმა ინსტანციამ, დამნაშავედ ცნომ საკასაციო სასამართლომ მოწმეების ხელახლა დაკითხვის გარეშე; იხილეთ აგრეთვე *ლაზუ მოლდოვის რესპუბლიკის წინააღმდეგ*, №[46182/08](#), §§ 40 და 42, 5 ივლისი 2016). მაშასადამე, სასამართლო მიიჩნევს, რომ არ დარღვეულა კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პარაგრაფი და მე-3 პარაგრაფის „დ“ პუნქტი.

IV. კონვენციის 41-ე მუხლის გამოყენება

53. კონვენციის 41-ე მუხლის მიხედვით:

„თუ სასამართლო დაადგენს, რომ დაირღვა კონვენცია და მისი ოქმები, ხოლო შესაბამისი მაღალი ხელშემკვრელი მხარის შიდა სახელმწიფოებრივი სამართალი დარღვევის მხოლოდ ნაწილობრივი გამოსწორების შესაძლებლობას იძლევა, საჭიროების შემთხვევაში სასამართლო დაზარალებულ მხარეს სამართლიან დაკმაყოფილებას მიაკუთვნებს.“

ა. ზიანი

54. მომჩივანი ითხოვდა მთლიანობაში 1 733.12 ევროს ქონებრივი ზიანის სანაცვლოდ, სხვადასხვა დანახარჯის გათვალისწინებით, რომელიც სავარაუდოდ გაწია ციხეში ყოფნის მანძილზე. აღნიშნული მოიცავდა მისი ოჯახის მიერ შეგზავნილი საკვები პროდუქტების ამანათების ღირებულებას (777.20 ევრო), პატიმრობის განმავლობაში ოჯახის მიერ მის საპატიმრო ანგარიშზე შეტანილი სრული თანხა (414.50 ევრო) და მის სხვადასხვა სამედიცინო ანალიზსა და მკურნალობაზე დახარჯილი თანხა. მან დამატებით მოითხოვა 1 059.82 ევრო იმ სამედიცინო ხარჯებთან დაკავშირებით, რისი გაწევაც სამომავლოდ მოუხდება მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობის გათვალისწინებით. მოთხოვნის გასამყარებლად, მომჩივანმა

წარმოადგინა სხვადასხვა ქვითრის ასლები, ბანკის ინვოისები და სამედიცინო ცნობები.

55. რაც შეეხება მორალურ ზიანს, მომჩივანი ითხოვდა 6 000 ევროს, როგორც კომპენსაციას მის წინააღმდეგ უსამართლო სამართალწარმოებისა და მსჯავრდების საფუძველზე, ასევე არაადეკვატური სამედიცინო მკურნალობისა და პატიმრობის მძიმე პირობების შედეგად მიყენებული ტკივილისა და ტანჯვისთვის.

56. მთავრობამ გააპროტესტა მომჩივნის მოთხოვნა მორალური ზიანის ანაზღაურების თვალსაზრისით და მას უსაფუძვლოდ მიიჩნევდა. მათ ისევ აღნიშნეს, რომ მომჩივანი უზრუნველყოფილი იყო ადეკვატური მკურნალობით და ხაზი გაუსვეს, რომ ისინი ვერ იქნებოდნენ პასუხისმგებელი პატიმრობით გამოწვეული, გარდაუვალი სულიერი ტანჯვისთვის. რაც შეეხება მატერიალურ ზიანს, მთავრობა ამტკიცებდა, რომ მომჩივანმა ვერ შეძლო იმის დამტკიცება, რომ რეალურად გაიღო მოთხოვნილი დანახარჯები, და დამატებით აღარ იმსჯელა მათი გონივრულობისა და საჭიროების საკითხზე. სამედიცინო ხარჯებთან მიმართებით, მათ აღნიშნეს, რომ წარდგენილი ქვითრებიდან ზოგიერთი მოიცავდა მომჩივნის გათავისუფლების შემდგომ პერიოდს. მათ ასევე ხაზგასმით აღნიშნეს, რომ მთავრობა არ იყო პასუხისმგებელი მომჩივნის პატიმრობის განმავლობაში მისი ოჯახის მიერ ნებაყოფლობით გაწეული დამატებით ხარჯებზე.

57. მის ხელთ არსებული დოკუმენტებისა და ზემოთ დადგენილი კონვენციის მე-3 მუხლის დარღვევის ბუნების გათვალისწინებით, სასამართლოს მიაჩნია, რომ მომჩივანმა ვერ შეძლო დაედასტურებინა მისი მოთხოვნები მატერიალურ ზიანთან მიმართებით. ამავდროულად, სასამართლო მიიჩნევს, რომ მომჩივანს დადგენილი დარღვევის შედეგად, უდავოდ მიადგა მორალური ზიანი და იღებს გადაწყვეტილებას, მიაკუთვნოს მას 4 500 ევრო აღნიშნულ ზიანთან დაკავშირებით.

ბ. ხარჯები და დანახარჯები

58. მომჩივანმა ასევე მოითხოვა 1 800 ევრო შიდასახელმწიფოებრივი სასამართლოების წინაშე დაკისრებული ხარჯებისა და დანახარჯებისთვის, 795 ევრო სამართლებრივი მომსახურებასთან მიმართებით და 77 ევრო [ადამიანის უფლებათა

ევროპული] სასამართლოს წინაშე დაკისრებული ადმინისტრაციული ხარჯებისთვის. ერთადერთი დოკუმენტი, რომელიც მან აღნიშნული მოთხოვნის საფუძვლიანობის გასამყარებლად წარადგინა, ეხებოდა [ადამიანის უფლებათა ევროპული] სასამართლოს წინაშე სამართლებრივ მომსახურებასთან დაკავშირებულ ხარჯებს და ის შეიცავდა ინფორმაციას მისი ადვოკატის მიერ სასამართლოს წინაშე წარასადგენი დოკუმენტების მომზადებაზე დახარჯული საათების ოდენობას, რომლის ანაზღაურებაც განისაზღვრებოდა 60 ევრო ერთი საათისთვის.

59. მთავრობის მტკიცებით, მომჩივანმა ვერ შეძლო, წარედგინა რაიმე ფინანსური დოკუმენტები, რომლებიც დაადასტურებდა, რომ მოთხოვნილი ნებისმიერი სახის დანახარჯი რეალურად გაიღო მან.

60. სასამართლოს მიერ დამკვიდრებულ პრეცედენტულ სამართალზე დაყრდნობით, მომჩივანი უფლებამოსილია, მიიღოს ხარჯების და დანახარჯების ანაზღაურება მხოლოდ თუ ნაჩვენებია, რომ აღნიშნული დანახარჯების გაწევა მას რეალურად და საჭიროებისამებრ დაეკისრა და მათი რაოდენობა გონივრულია. წარმომადგენლის ხარჯები „რეალურად დაკისრებულად“ ითვლება, თუ მომჩივანმა ის უკვე გადაიხადა ან ვალდებულია, გადაიხადოს. საპირისპირო შემთხვევას აქვს ადგილი, როდესაც საქმე ეხება იმ წარმომადგენლის ხარჯებს, რომელსაც აღნიშნულ თანხაზე უარი არ უთქვამს, თუმცა, უბრალოდ, არანაირი ნაბიჯი არ გადაუდგამს იმ კუთხით, რომ მიეღო ეს ხარჯები ან გადადო მათი მიღება. ხარჯები, რომლებიც გადასახდელია წარმომადგენლისთვის პირობაზე დაფუძნებული შეთანხმების შესაბამისად, დაკისრებულად ითვლება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ შეთანხმება აღსრულებადია შესაბამის იურისდიქციაში (იხილეთ *მერაბიშვილი საქართველოს წინააღმდეგ* [დიდი პალატა] №[72508/13](#), § 371, 28 ნოემბერი 2017).

61. სასამართლო აღნიშნავს, რომ მომჩივანს არ წარმოუდგენია არანაირი სამართლებრივი ან ფინანსური დოკუმენტაცია ეროვნული სასამართლოების წინაშე დაკისრებულ ხარჯებსა და დანახარჯებთან ან ე.წ. ადმინისტრაციულ ხარჯებთან დაკავშირებით. რაც შეეხება [ადამიანის უფლებათა ევროპული] სასამართლოს წინაშე დაკისრებულ სამართლებრივ ხარჯებს, მას არ წარმოუდგენია დოკუმენტები იმის საჩვენებლად, რომ მან

გადაიხადა ან სამართლებრივად ვალდებული იყო, გადაეხადა მისი წარმომადგენლის მიერ მოთხოვნილი ხარჯები. ამგვარი დოკუმენტების არარსებობის პირობებში, სასამართლო ვერ ხედავს საფუძველს, მიიჩნოს, რომ მომჩივნის მიერ მოთხოვნილი ხარჯებისა და დანახარჯების გაღება რეალურად მოუხდა მას. შესაბამისად, სასამართლოს პოზიციით, მოთხოვნა არ უნდა იქნეს დაკმაყოფილებული.

გ. საურავი

62. სასამართლოს სათანადოდ მიაჩნია, საურავის ოდენობა დადგინდეს ევროპის ცენტრალური ბანკის ზღვრული სასესხო განაკვეთის მიხედვით, რასაც დაემატება სამი პროცენტი.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლო ერთხმად:

1. აცხადებს მისაღებად მომჩივნის მიერ წამოყენებულ პრეტენზიას ციხეში ადეკვატური სამედიცინო მკურნალობის ნაკლებობასა და მის წინააღმდეგ სისხლისსამართლებრივი სამართალწარმოების არასამართლიანობასთან მიმართებით და საჩივრის დანარჩენ ნაწილს მიუღებლად აცხადებს.
2. ადგენს, რომ ადგილი ჰქონდა კონვენციის მე-3 მუხლის დარღვევას იმ საფუძველით, რომ მომჩივანს ოფთალმოლოგიურ პრობლემებთან გასამკლავებლად არ მიეწოდა ადეკვატური სამედიცინო მკურნალობა.
3. ადგენს, რომ ადგილი არ ჰქონია კონვენციის მე-3 მუხლის დარღვევას იმ საფუძველით, რომ მომჩივანი არ უზრუნველყვეს ტუბერკულოზის საწინააღმდეგო ადეკვატური სამედიცინო მკურნალობით.
4. ადგენს, რომ ადგილი არ ჰქონია კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პარაგრაფისა და მე-6 მუხლის მე-3 პარაგრაფის „დ“ პუნქტის დარღვევას.
5. ადგენს, რომ

(ა) მოპასუხე სახელმწიფომ გადაწყვეტილების ძალაში შესვლის დღიდან სამი თვის განმავლობაში, გადახდის დღეს არსებული კურსით, ეროვნულ ვალუტაში, მომჩივანს უნდა გადაუხადოს 4 500 (ოთხი ათას ხუთასი) ევრო მორალური ზიანის ანაზღაურების სახით;

ბ) ზემოხსენებული სამთვიანი ვადის გასვლის შემდეგ, თანხის სრულ გადარიცხვამდე, გადასახდელ თანხას საჯარიმო პერიოდის განმავლობაში დაერიცხება გადახდის დღეს მოქმედი, ევროპის ცენტრალური ბანკის ზღვრული სასესხო განაკვეთის თანაბარი ჩვეულებრივი პროცენტები, რასაც დაემატება სამი პროცენტი.

6. *უარყოფს* მომჩივნის დანარჩენ მოთხოვნებს სამართლიან დაკმაყოფილებასთან დაკავშირებით.

შესრულებულია ინგლისურ ენაზე და მხარეებს ეცნობათ წერილობით 2018 წლის 20 დეკემბერს, სასამართლოს რეგლამენტის 77-ე (§§ 2 და 3) მუხლის შესაბამისად.

მილან ბლაშკო
სექციის განმწესრიგებლის
მოადგილე

ანდრე პოტოცკი
თავმჯდომარე